

ЗАСОБИ ГОСПОДАРСЬКОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК ПРИ НАДАННІ ФІНАНСОВИХ КРЕДИТІВ

У статті досліджено засоби господарського регулювання діяльності кредитних спілок як небанківських фінансових установ при наданні фінансових кредитів. Розглянуто механізм легалізації та окремі аспекти функціонування кредитних спілок. Виявлено суттєві недоліки національного правового регулювання у цій сфері. Зокрема, встановлено проблеми реєстрації та ліцензування кредитних спілок, кредитування їх членів, дублювання функцій резервного капіталу та забезпечення інформаційної прозорості діяльності таких установ.

Ключові слова: небанківські фінансові установи, кредитна спілка, легалізація, кредит, резервний капітал, фінансова звітність.

Постановка проблеми. Ринкова трансформація національної економіки прискорила розвиток фінансового сектору України, передусім у площині формування його інститутів, як банківських, так і небанківських. За умов економічної кризи особливої актуальності набули проблеми розвитку саме небанківських фінансових інститутів, які в цій фазі економічного циклу ефективно здатні конкурувати з банками на фінансовому ринку.

Особливість сучасного етапу розвитку небанківських фінансових інститутів, у тому числі кредитних спілок, полягає у необхідності покращання не тільки кількісних, але й якісних показників їх діяльності на ринку фінансових послуг.

Стан дослідження. Проблема становлення і розвитку небанківських фінансових установ, у тому числі кредитних спілок, присвячені роботи багатьох вітчизняних науковців з економічних та правових наук, зокрема О. Барановського, З. Ватаманюка, Н. Внукової, О. Вовчак, О. Дорош, І. Каракулової, М. Козоріз, В. Корнеєва, Р. Коцовської, А. Кузнецової, А. Криклій, М. Лапішко, С. Маслової, В. Міщенко, І. Недбаєва, О. Овчиннікової, Г. Партин, А. Пересади, С. Реверчука, М. Савлука, Т. Смвженко, Н. Ткаченко, В. П. Ходаківської та ін.

Проте майже відсутні комплексні юридичні наукові дослідження створення та функціонування серед небанківських фінансових установ (далі – НФУ), кредитних спілок, ліцензування їх операцій як засобів господарського регулювання при наданні останніми фінансових кредитів. Так, зокрема, особливості правового регулювання створення кредитних спілок в Україні та ліцензування їх операцій досліджувалися у працях А. І. Шамрай [1]. Проблеми, пов'язані з труднощами у реєстрації кредитних спілок, досліджував В. В. Гончаренко [2]. На вдосконалення правового регулювання кредитних спілок звер-

нули увагу О. М. Зубатенко [3], М. І. Рудая [4]. Питання нагляду і контролю діяльності кредитних спілок висвітлювали Г. М. Терещенко [5], Л. В. Ільченко-Сюйва [6]. Але залишається актуальним у наш час удосконалення засобів державного впливу на ринок небанківських фінансових послуг, у тому числі щодо забезпечення інформаційної прозорості діяльності НФУ, що ми розглянемо на прикладі кредитних спілок.

Метою статті є аналіз правової природи засобів господарського регулювання кредитних спілок при наданні фінансових кредитів, виявлення правових проблем, що виникають у процесі створення кредитних спілок як НФУ та при здійсненні ліцензування їх операцій, розробка пропозицій щодо вдосконалення законодавства України у цій сфері.

Виклад основного матеріалу. В економічній та юридичній літературі відсутнє достатньо вичерпне визначення і тлумачення понять «небанківські фінансові установи» та «небанківські фінансово-кредитні установи». Так, на думку А. І. Щетиніна, небанківські фінансово-кредитні установи – це різноманітні установи, які акумулюють тимчасово вільні грошові кошти і розміщують їх у формі кредиту [7, с. 303]. З таким визначенням не можемо погодитись, виходячи з понять, що містить Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» № 2664-III від 12.07.2001 р. (далі – Закон № 2664-III) [8], – «фінансова установа» як родове щодо терміна «кредитна установа». Найбільш повно розкриває сутність даного поняття Ю. О. Гаркуша [9], встановлюючи, що небанківські фінансові установи – це вузькоспеціалізовані фінансові посередники, які ефективно акумулюють, розподіляють і перерозподіляють фінансові активи юридичних і фізичних осіб шляхом надання фінансових послуг.

Українське законодавство не містить фіксованого переліку установ, які належать до кредитних, за винятком переліку небанківських фінансових установ, що міститься у ч. 1 ст. 1 Закону №2664-III. Ми вважаємо, що серед таких установ перше місце необхідно відвести кредитним спілкам, які фактично займають друге місце після банків серед усіх суб'єктів кредитування.

Правовий статус кредитних спілок регулюється Законом України «Про кредитні спілки» №2908-III від 20.12.2001 (далі – Закон №2908-III) [10] та нормативними актами Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (далі – Нацкомфінпослуг), зокрема, розпорядженнями «Про затвердження Положення про Державний реєстр фінансових установ» №4368 від 28.11.2013 р. (далі – Положення №4368) та «Про затвердження Ліцензійних умов провадження діяльності кредитних спілок з надання фінансових послуг» №146 від 02.12.2003 р. (далі – Ліцензійні умови). Згідно зі ст. 1 Закону №2908-III кредитною спілкою є неприбуткова організація, заснована фізичними особами, професійними спілками, їх об'єднаннями на кооперативних засадах з метою задоволення потреб її членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків членів кредитної спілки. Вона є фінансовою установою, виключним видом діяльності якої є надання фінансових послуг, передбачених вказаним Законом. Суб'єктами кредитного договору виступають кредитна спілка як кредитодавець та її член як позичальник. Відповідно до ст. 10 Закону №2908-III членами кредитної спілки можуть бути громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають на території України, об'єднані хоча б за однією з указаних ознак, мають повну цивільну дієздатність, з урахуванням обмежень, передбачених ч. 2 цієї статті. Так, не можуть бути прийняті до кредитної спілки особи, які за рішенням суду визнані недієздатними або обмежено дієздатними, особи, які відбувають покарання у вигляді позбавлення волі, а також особи, що мають непогашену судимість за корисливі злочини.

Для здійснення діяльності НФУ повинні пройти державну реєстрацію як юридична особа, внести інформацію до Державного реєстру фінансових установ для набуття статусу фінансової установи й отримати відповідну ліцензію. Тобто процес легалізації відбувається з декількох етапів, особливості яких можна виявити при утворенні кредитної спілки.

Відповідно до ст. 6 Закону №2908-III кредитна спілка створюється на підставі рішення установчих зборів. Чисельність її засновників (членів) не може

бути менше, ніж 50 осіб, які мають бути об'єднані хоча б за однією з таких ознак: мати спільне місце роботи чи навчання або належати до однієї професійної спілки, об'єднання професійних спілок, іншої громадської чи релігійної організації або проживати в одному селі, селищі, місті, районі, області.

Кредитна спілка створюється та набуває статусу юридичної особи з моменту її державної реєстрації. При цьому процес легалізації кредитної спілки фактично проходить у два етапи реєстрації. Перший етап – у державного реєстратора за місцем знаходження кредитної спілки відповідно до вимог Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» №755-IV від 15.05.2003 р. Другий етап реєстрації в Нацкомфінпослуг – набуття статусу фінансової установи. Тобто будь-яка установа називатиметься фінансовою установою після отримання відповідної ліцензії на право здійснення конкретних фінансових послуг.

Стаття 8 Закону №2908-III містить норму, що реєстрація кредитних спілок здійснюється шляхом внесення відповідного запису до державного реєстру фінансових установ. Але здійснення злиття державної реєстрації та набуття статусу фінансової установи саме в межах процедури, передбаченій у Законі №2908-III, не відповідає загальному порядку реєстрації юридичних осіб.

При реєстрації кредитної спілки як юридичної особи пакет документів є аналогічним такому, який подається для реєстрації інших юридичних осіб. Щодо реєстрації в Нацкомфінпослуг, то існує ряд вимог до документів, які крім Закону №2908-III визначені Положенням №4368. Положення №4368 [11] передбачає підстави для залишення заяви про внесення кредитної спілки до Державного реєстру фінансових установ без розгляду, а також підстави для прийняття рішення про відмову щодо внесення кредитної спілки до Державного реєстру фінансових установ, які не вказані у ст. 8 Закону №2908-III, хоча ця стаття Закону містить вичерпний перелік підстав для відмови у проведенні державної реєстрації кредитної спілки.

Наступним етапом легалізації кредитних спілок в Україні є ліцензування. Діяльність кредитних спілок з окремих видів може відноситися до фінансових послуг, які ліцензуються, а саме відповідно до пп. 4, 6 ст. 4 Закону №2664-III такою діяльністю є залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення та надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту. Згідно з пунктом 1.2 Ліцензійних умов [12] ліцензії для кредитної спілки необхідні у випадках залучення внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депо-

зитні рахунки, використання таких коштів для надання їм кредитів та надання фінансових кредитів за рахунок залучених коштів (кредитів банків, коштів інших установ та організацій).

Розмістити кошти на депозитний рахунок у кредитній спілці може лише член кредитної спілки. Щоб стати повноправним членом кредитної спілки, потрібно сплатити вступний внесок і пайовий внесок, розмір яких відповідно до п. 1.2 Положенням про фінансові нормативи діяльності та критерії якості системи управління кредитних спілок та об'єднаних кредитних спілок, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг № 7 від 16.01.2004 р. (далі – Положення № 7) [13] є однаковим для всіх членів кредитної спілки та встановлюється у порядку, визначеному загальними зборами кредитної спілки, як фіксована сума.

Як свідчить практика, більшість кредитних спілок встановлюють незначний розмір внеску, наприклад, вступний внесок від 10 до 20 грн і пайовий внесок від 20 грн, що робить значною мірою формальним принцип кредитування виключно членів кредитної спілки.

Відповідно до Переліку фінансових установ, внесених до Державного реєстру фінансових установ Нацкомфінпослуг [14], з 01.01.2010 р. по 01.03.2015 р. в Україні було зареєстровано 39 кредитних спілок, з них лише 13 мають ліцензію. Тож більше половини кредитних спілок здійснюють діяльність, яка не потребує ліцензії. Це кредитні спілки, які працюють з пайовими внесками і не потребують отримання ліцензії, вони надають кредити за рахунок капіталу кредитної спілки (кредитування за рахунок власних коштів), а також коштів об'єднаних кредитних спілок, залучених кредитною спілкою, що є їх членом, та коштів спільних фінансових фондів асоціацій кредитних спілок, утворених їх членами.

Отже, сьогодні існує багато проблем у сфері державного регулювання діяльності небанківських фінансових установ, зокрема, недосконалість законодавства саме щодо механізму їх легалізації.

Іншим питанням є забезпечення платоспроможності кредитних спілок. Згідно з Положенням № 7 сума внеску (вкладу), строки дії договору, умови залучення та повернення внеску (вкладу), а також нараховані на такі внески проценти (плата) визначаються між кредитною спілкою та членом кредитної спілки на договірних умовах. Мінімальний та максимальний розмір вкладень за окремими видами внесків (вкладів) на депозитний рахунок встановлює Спостережна рада кредитної спілки в положеннях про фінансове управління та фінансові послуги, які мають відповідати вимогам, встановленим Переліком

внутрішніх положень та процедур кредитної спілки, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг № 116 від 11.11.2003 р., зареєстрованим у Міністерстві юстиції України за № 1078/8399 25.11.2003 р. Розмір вкладів одного члена кредитної спілки не може перевищувати 10 відсотків від загальних зобов'язань кредитної спілки (п. 3 ст. 21 Закону № 2908-III).

Необхідно звернути увагу на норми Положення № 7 щодо резервного капіталу та фінансових нормативів діяльності кредитної спілки.

Резервний капітал призначено для відшкодування можливих збитків кредитної спілки, які не можуть бути покритими за рахунок надходжень поточного року, забезпечення платоспроможності кредитної спілки та захисту заощаджень її членів. Резервний капітал утворюється за рахунок вступних внесків членів кредитної спілки, частини її доходів та інших джерел, перелік яких визначено статутом кредитної спілки. Формується резервний капітал за графіком, передбаченим у положенні про фінансове управління кредитної спілки, до моменту досягнення ним не менш як 15 відсотків від суми активів, зважених на ризик кредитної спілки. Також встановлені нормативи щодо капіталу, платоспроможності, якості активів, ризиковості операцій, прибутковості та ліквідності створені з метою забезпечення стабільної діяльності кредитних спілок, своєчасного виконання ними зобов'язань перед своїми членами, запобігання можливим втратам капіталу через ризики, що притаманні діяльності кредитних спілок. Відповідно до зазначеного фінансові нормативи діяльності та резервний капітал існують паралельно і виконують схожі функції, що дає можливість зробити висновок про необхідність перегляду цілей формування резерву, оскільки він втрачає своє значення в кредитній спілці.

Згідно з Методичними рекомендаціями щодо ведення бухгалтерського обліку кредитною спілкою та об'єднаною кредитною спілкою, затвердженими розпорядженням Держфінпослуг № 171 від 18 грудня 2003 р. [15], встановлюються види кредитів.

Відповідно до Переліку внутрішніх положень та процедур кредитної спілки, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг № 116 від 11.11.2003 р. [16], кожна кредитна спілка самостійно формує кредитну політику, в якій визначає види кредитів, які вона надає, їх розмір, порядок нарахування процентів та ін. Кредитна політика визначається спостережною радою спілки шляхом прийняття «Положення про фінансові послуги» та «Положення про фінансове управління», в яких, в окремому розділі, необхідно визначити перелік, умови, порядок надання та повернення кредитів. Зокрема, перелік документів та

вимоги до їх змісту, необхідних для прийняття рішення про надання кредиту встановлюються Положенням про фінансові послуги.

Тобто для виявлення вірогідності невиконання або неналежного виконання контрагентом своїх зобов'язань кредитна спілка має оцінити його фінансовий стан. Конкретних вимог, які може висувати установа до своїх клієнтів, для визначення їх платоспроможності в законах не встановлено, це провадиться на розсуд самої кредитної спілки.

Також засобом регулювання кредитних спілок є встановлення вимог до складання регулярної звітності та публічної інформації про діяльність кредитних спілок. На сьогодні виникає питання про належну поінформованість членів кредитної спілки та третіх осіб про її діяльність та умови кредитування. Загалом це зумовлено інформаційною закритістю кредитних спілок. У п. 1 ст. 22 Закону № 2908-III зазначено про те, що кредитна спілка зобов'язана вести оперативний і бухгалтерський облік результатів своєї діяльності відповідно до законодавства України, а також статистичну звітність та подавати її в установлених порядку та обсязі органам статистики. Відповідно до цього положення Держфінпослуг затвердила Порядок складання та подання звітності кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками до Нацкомфінпослуг № 177 від 25.12.2003 р. [17]. Згідно з даним Порядком звітність, яку подає кредитна спілка до Нацкомфінпослуг, включає річну фінансову звітність за формами, установлені Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність». Тобто отримати інформацію щодо результатів фінансової діяльності кредитної спілки можна лише на підставі річної звітності. Така звітність підлягає затвердженню загальними зборами членів кредитної спілки (ч. 2 ст. 22 Закону № 2908-III).

Загалом кредитні спілки не порушують норм законодавства, бо розміщують свою звітність, але така інформація є достатньо обмеженою, щоб прийняти рішення щодо їх фінансових послуг.

Із наведеного зрозуміло, що ця звітність доступна лише за останній рік, і таким чином виникають перешкоди до повноцінного аналізу діяльності даної фінансової установи не лише третіми особами, а й самими членами фінансової установи.

Слід зазначити, що на даний момент існує і проблема достовірної та доступної інформації про вартість та умови надання кредиту, пов'язані з ними ризики й переваги, що надають НФУ. Так, чинним законодавством не передбачено прозорості системи інформування споживачів таких послуг, бо немає ніякого контролю за рекламою. Тобто учасники ринку фінансових послуг можуть отримати повну інформацію лише під час укладення договору про надання кредиту, ознайомитися з його дійсними умовами. Отже, окремі НФУ використовують недостатню фінансову грамотність споживачів, вводячи їх в оману і завдаючи їм фінансової шкоди, що, у свою чергу, призводить до втрати довіри населенням до інших фінансових установ.

Висновки. На підставі викладеного можемо стверджувати, що проблеми становлення і функціонування кредитних спілок в Україні потребують вирішення шляхом внесення змін до чинного законодавства та якнайшвидшого усунення суперечливих моментів у нормативно-правових актах цієї сфери. Зокрема, це стосується механізму легалізації кредитних спілок (неузгодженість щодо документів та підстав відмови у проведенні реєстрації установи та контролю за діяльністю, що потребує ліцензії); кредитування (формальність щодо надання кредитів лише своїм членам та невизначеність на законодавчому рівні умов встановлення платоспроможності позичальника); фінансових нормативів діяльності (дублювання функцій резервного капіталу та питання щодо перегляду цілей та значення останнього); забезпечення прозорості діяльності таких установ (неможливість повноцінного аналізу діяльності установи та отримання інформації про вартість та умови надання кредиту, пов'язані з ним ризики).

ЛІТЕРАТУРА

1. Шамрай І. А. Правові основи створення фінансових установ в Україні та ліцензування їх операцій : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / І. А. Шамрай ; НАН України ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К., 2007. – 20 с.
2. Гончаренко В. В. Особливості та закономірності відродження та розвитку кредитних спілок в Україні [Електронний ресурс] / В. В. Гончаренко // Офіц. сайт М-ва фінансів України. – Режим доступу: http://minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=59928&cat_id=57142.
3. Зубатенко О. М. Кредитна спілка як учасник відносин у сфері господарювання / О. М. Зубатенко // Экономика и право. – 2009. – № 1. – С. 30–34.

4. Рудая М. І. Основні засади оптимізації державного регулювання діяльності кредитних спілок [Електронний ресурс] / М. І. Рудая // Зб. наук. пр. Нац. ун-ту держ. податк. служби України. – 2012. – № 2. – С. 205–215. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znprudps_2012_2_24.pdf.
5. Терещенко Г. М. Перспективи розвитку кредитних спілок в Україні [Електронний ресурс] / Г. М. Терещенко. – Режим доступу: <http://firearticles.com/kredytnyi-gynok/12-perspektivi-rozvitku-kreditnix-spilok-v-ukrayini-tereshhenko-g-m.html>.
6. Ільченко-Сюйва Л. В. Державне регулювання діяльності кредитних спілок в умовах геоекономічних трансформацій [Електронний ресурс] / Л. В. Ільченко-Сюйва // Теорія та практика держ. упр. – 2009. – Вип. 3. – С. 424–432. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Tpdu_2009_3_64.pdf.
7. Щетинін А. І. Гроші та кредит : підручник / А. І. Щетинін. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – 303 с.
8. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] : Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
9. Гаркуша Ю. О. Основні тенденції розвитку небанківських фінансових посередників в Україні [Електронний ресурс] / Ю. О. Гаркуша. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1515/1/%20%20%20%20%20%20.pdf>.
10. Про кредитні спілки [Електронний ресурс] : Закон України від 20.12.2001 р. № 2908-III. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2908-14>.
11. Положення про Державний реєстр фінансових установ [Електронний ресурс] : затв. розпорядженням Нацкомфінпослуг від 28.11.2013 р. № 4368. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z2161-13/paran6#n6>.
12. Ліцензійні умови провадження діяльності кредитних спілок з надання фінансових послуг [Електронний ресурс] : від 02.12.2003 р. № 146. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1225-03/page>.
13. Положення про фінансові нормативи діяльності та критерії якості системи управління кредитних спілок та об'єднаних кредитних спілок [Електронний ресурс] : затв. розпорядженням Держфінпослуг від 16.01.2004 № 7. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z014804/page?text=%E2%F1%F2%F3%EF%ED%E8%E9>.
14. Перелік фінансових установ, внесених до Державного реєстру фінансових установ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kis.nfp.gov.ua> (станом на 19.03.2015р.).
15. Методичні рекомендації щодо ведення бухгалтерського обліку кредитною спілкою та об'єднаною кредитною спілкою [Електронний ресурс] : затв. розпорядженням Держфінпослуг № 171 від 18 груд. 2003 р. – Режим доступу: <http://www.unascu.org.ua/dfp/com181203.htm>.
16. Перелік внутрішніх положень та процедур кредитної спілки [Електронний ресурс] : затв. розпорядженням Держфінпослуг № 116 від 11.11.2003 р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z1078-03>.
17. Порядок складання та подання звітності кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] : затв. розпорядженням Держфінпослуг від 25.12.2003 № 177. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0069-04>.

REFERENCES

1. Shamrai I. A. *Pravovi osnovy stvorennia finansovykh ustanov v Ukraini ta litsenzuvannia yikh operatsii* (The Legal Basis for the Creation of Financial Institutions in Ukraine and the Licensing of Their Operations), avtoref. dys... kand. yuryd. Nauk, I. A. Shamrai; NAN Ukrainy. In-t derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho, K., 2007, p. 20.
2. Honcharenko V. V. *Osoblyvosti ta zakonmirnosti vidrodzhennia ta rozvytku kredytnykh spilok v Ukraini* (Features and Patterns of Recovery and Development of Credit Unions in Ukraine), Vladyslav Vasylovych Honcharenko, Ofitsiyni sait Ministerstva finansiv Ukrainy [Elektronnyi resurs], Rezhym dostupu: http://minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=59928&cat_id=57142.
3. Zubatenko O. M. Kredytna spilka yak uchasnyk vidnosyn u sferi hospodariuvannia (The Credit Union as a Party of Economic Relations), O. M. Zubatenko, *Ekonomyka u pravo*, 2009, No. 1, pp. 30–34.
4. Rudaia M. I. *Osnovni zasady optyimizatsii derzhavnogo rehulivannia diialnosti kredytnykh spilok* (Basic Principles of Optimization of State Regulation of Credit Unions), M. I. Rudaia, *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy*, 2012, No. 2, pp. 205–215 [Elektronnyi resurs], Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znprudps_2012_2_24.pdf.

5. Tereshchenko H. M. *Perspektyvy rozvytku kredytnykh spilok v Ukraini* (Prospects for the Development of Credit Unions in Ukraine) [Elektronnyi resurs], H. M. Tereshchenko, Rezhym dostupu: <http://firearticles.com/kredytnyrynok/12-perspektivi-rozvitku-kreditnix-spilok-v-ukrayini-tereshhenko-g-m.html>.
6. Ilchenko-Siuiva L. V. *Derzhavne rehuliuвання діяльності кредитних спілок в умовах геоекономічних трансформацій* (State Regulation of Credit Unions in Terms of Geo-Economic Transformation), L. V. Ilchenko-Siuiva, *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, 2009, Vyp. 3, pp. 424–432 [Elektronnyi resurs], Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Tpdu_2009_3_64.pdf.
7. Shchetynin A. I. *Hroshi ta kredyt* (Money and Credit), Pidruchnyk, 2-he, pererob. ta dop., Kyiv, tsentr navchalnoi literatury, 2006, p. 303.
8. *Pro finansovi posluhy ta derzhavne rehuliuвання ryнкiv finansovykh posluh: Zakon Ukrainy vid 12.07.2001, No. 2664-III* (On Financial Services and State Regulation of Financial Markets: The Law of Ukraine of 12.07.2001, № 2664-III) [Elektronnyi resurs], Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
9. Harkusha Yu. O. *Osnovni tendentsii rozvytku nebankivskykh finansovykh poserednykiv v Ukraini* (Main Trends of Development Non-Bank Financial Intermediaries in Ukraine), Yu. O. Harkusha [Elektronnyi resurs], Rezhym dostupu: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1515/1/%20%20%20%20%20%20%20.pdf>.
10. *Pro kredytni spilky: Zakon Ukrainy vid 20.12.2001 No. 2908-III* (On Credit Unions: the Law of Ukraine 20.12.2001, № 2908-III) [Elektronnyi resurs], Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2908-14>.
11. *Polozhennia pro Derzhavnyi reiestr finansovykh ustanov, zatverdzhene rozporiadzhenniam Natskomfinposluh vid 28.11.2013 No. 4368* (Regulation on the State Register of Financial Institutions Approved by Resolution of 28/11/2013 Natskomfinposluh № 4368) [Elektronnyi resurs] Rezhym dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z2161-13/paran6#n6>.
12. *Litsenziini umovy provadzhennia diialnosti kredytnykh spilok z nadannia finansovykh posluh, vid 02.12.2003 No. 146* (The Licensing Activity of Credit Unions to Provide Financial Services, from 02.12.2003 № 146) [Elektronnyi resurs], Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1225-03/page>.
13. *Polozhennia pro finansovi normatyvy diialnosti ta kryterii yakosti systemy upravlinnia kredytnykh spilok ta obiednanykh kredytnykh spilok, zatverdzhene rozporiadzhenniam Derzhfinposluh vid 16.01.2004 No. 7* (The Provisions on Financial Standards and Criteria of the Quality Management System of Credit Unions and Credit Union United Approved by Order of the State Commission of 16.01.2004 № 7) [Elektronnyi resurs], Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z014804/page?text=%E2%F1%F2%F3%EF%ED%E8%E9>.
14. *Perelik finansovykh ustanov, unesenykh do Derzhavnoho reiestru finansovykh ustanov* (The List of Financial Institutions Entered in the State Register of Financial Institutions) [Elektronnyi resurs], Rezhym dostupu: <http://www.kis.nfp.gov.ua> (stanom na 19.03.2015r.).
15. *Metodychni rekomendatsii shchodo vedennia bukhalterskoho obliku kredytnoiu spilkoiu ta obiednanoi kredytnoiu spilkoiu, zatverdzhennia rozporiadzhenniam Derzhfinposluh No. 171 vid 18 hrudnia 2003 roku* (Methodical Recommendations on Conducting of Bookkeeping Calculation and the Combined Credit Union Credit Union Approved FSR Order Number 171 of December 18, 2003) [Elektronnyi resurs], Rezhym dostupu: <http://www.unascu.org.ua/dfp/com181203.htm>.
16. *Perelik vnutrishnikh polozhen ta protsedur kredytnoi spilky, zatverdzhenykh rozporiadzhenniam Derzhfinposluh No. 116 vid 11.11.2003* (List of Internal Policies and Procedures of the Credit Union, Approved by the Financial Services Commission of 11.11.2003 № 116) [Elektronnyi resurs], Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z1078-03>.
17. *Poriadok skladannia ta podannia zvitnosti kredytnymu spilkamy ta obiednanyu kredytnymu spilkamy do Natsionalnoi komisii, shcho zdiisniuie derzhavne rehuliuвання u sferi ryнкiv finansovykh posluh, zatverdzhene rozporiadzhenniam Derzhfinposluh vid 25.12.2003 No. 177* (Procedure for Compiling and Submitting Reporting Credit Unions and Credit Unions United to the National Commission for State Regulation of Financial Services Financial Services Commission Approved the Order of 25.12.2003 № 177) [Elektronnyi resurs], Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0069-04>.

В. С. БЕЗРУК

студентка 8-й групи IV курсу Інститута підготовки кадрів для органів прокуратури України
 Національного юридического університету імені Ярослава Мудрого

СРЕДСТВА ХОЗЯЙСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КРЕДИТНЫХ СОЮЗОВ ПРИ ПРЕДОСТАВЛЕНИИ ФИНАНСОВЫХ КРЕДИТОВ

В статье исследованы средства хозяйственного регулирования деятельности кредитных союзов как небанковских финансовых учреждений при предоставлении финансовых кредитов. Рассмотрен механизм легализации

и отдельные аспекты функционирования кредитных союзов. Выявлены существенные недостатки национально-го правового регулирования в этой сфере. В частности, установлены проблемы регистрации и лицензирования кредитных союзов, кредитования их членов, дублирования функций резервного капитала и обеспечения информационной прозрачности деятельности таких учреждений.

Ключевые слова: небанковские финансовые учреждения, кредитный союз, легализация, кредит, резервный капитал, финансовая отчетность.

V. S. BEZRUK

Student of the 4th Year, 8th Group, The Prosecutors' Training Institute of Yaroslav Mudryi
National Law University

THE METHODS OF THE ECONOMIC REGULATION OF NON-BANK FINANCIAL INSTITUTIONS IN THE PROVISION OF FINANCIAL LOANS

Problem setting. During the financial crisis in Ukraine the theme of non-bank financial institutions is especially actual problems of development, because in this phase of the economic cycle they effectively compete with banks in the financial market by providing highly specialized financial services.

Analysis of recent researches and publications. Features of legal regulation of the establishment of credit unions in Ukraine and licensing their operations investigated in the works A. Shamrai. Problems associated with the difficulty in registration of credit unions studied V. Goncharenko. To improve the legal regulation of credit unions noticed O. Zubatenko, M. Rudaia. Oversight and control of credit unions covering G. Tereshchenko, L. Ilchenko-Syuyva.

Paper objective. The aim of this research is to analyze the legal nature of the means of economic regulation of non-bank financial institutions in the provision of financial loans, identifying legal issues, that arise in the process of creating NFU with the implementation of licensing their operations, develop proposals for improving the legislation of Ukraine in this area.

Target of research. Nowadays the main feature of the researching on the non-bank financial institutions' sphere is the need to improve not only quantitative but also qualitative indicators of activity in the financial services market.

Restructuring and improving the effectiveness of the operation of non-bank financial intermediaries is the most important factor that can ensure the development of the financial services market of Ukraine.

Conclusions of research. The problems of formation and functioning of credit unions in Ukraine need to be solved by amendments the existing legislation and removal of conflicts in the legal acts in this area. In particular, it concerns the mechanism of legalization of Credit Unions and loans. Also the standards by financial regulatory must be more defined. The transparency of these institutions ought to be ensured.

Key words: non-bank financial institutions, credit union, legalization, credit, capital reserve, the financial statements.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент Глібко Сергій Васильович, в. о. заступника директора з наукової роботи НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України.

Безрук В. С. Засоби господарського регулювання діяльності кредитних спілок при наданні фінансових кредитів [Електронний ресурс] / В. С. Безрук // Право та інноваційне суспільство : електрон. наук. вид. – 2015. – № 1 (4). – Режим доступу: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2015/04/Bezruk.pdf>.